

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. שאלה עדיפא שכן הייב במזונותיה.....2
- ב. שאלה לרבעה מהו כדשיילי אינשי בעינן ...שאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן ...שאלה לעשות בה פחות מפרוטה ... או דלמא כל פחות מפרוטה לא כלום היא ... שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה.....2
- ג. שאל משותפין ונשאל לו אחד מהן מהו ... או דלמא מההוא פלגא דיריה מיהא מיפטר שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו ...או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטר....3
- ד. שאל מהאשה ונשאל בעלה אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו.....3
- ה. האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם כמותו.....4
- ו. המוכר שדהו לחבירו לפירות ... מביא ואינו קורא קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי 5
- ז. האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין תלמוד לומר אישה יקימנו ואישה יפרנו.....5
- א. שלוחו של אדם כמותו.....6
- ב. מסתברא יד עבד כיד רבו דמי.....7
- ג. בעל בנכסי אשתו ...שאלה בבעלים.....7
- ד. דאגרא איהי פרה מעלמא והדר נסבה ... בעל לא שואל הוי ולא שוכר הוי אלא לוקח הוי 8
- ה. שואל משלם לשוכר.....9
- ו. באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות.....10
- ז. בעל בנכסי אשתו מי מעל ... בעל מעל לכשיוציא מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין.....12
- ח. כחש בשר מחמת מלאכה ... אפילו מתה מחמת מלאכה נמי פטור דאמר ליה לאו לאוקמא בכילתא שאילתה.....13
- ט. ההוא גברא דשאל נרגא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרבא אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו שנית ביה ואיפטר.....13

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף צו.

א. שאלה עדיפא שכן חייב במזונותיה

השואל בהמה¹ חייב גם במזונותיה². וכן השוכר בהמה חייב במזונותיה³.

ב. שאלה לרבעה מהו כדשיילי אינשי בעינן... שאלה

ליראות בה מהו ממונא בעינן... שאלה לעשות בה פחות

מפרוטה... או דלמא כל פחות מפרוטה לא כלום היא...

שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה

השואל פרה⁴ לשם דבר שהוא שלא כדרך העולם⁵, או ששאל הפזן להתראות בו שיראה עשיר ולא לעשות בו מלאכה⁶. וכן השואל כלי לעשות בו מלאכה פחות משהו פרוטה וכן כששאל שתי פרות לעשות מלאכה שוה פרוטה, שאין לכל אחת שוה פרוטה. הרי זה ספק אם דינו כשואל להתחייב באונסין⁷, והרי אלו בספק דין שמירה בבעלים שהתבאר שפטור, משום שאינו כדרך השואלים.

¹ שו"ע ונו"כ ש"מ ד

² ומלשון השו"ע משמע שחייב מזונות תליא במשיכה. והרמ"א כתב בשם י"א שמיד שנסתלקו הבעלים חייב במזונות, וכ"כ הב"ח (בסימן שלח) שלדעת הפוסקים שחייב שמירה תלוי בנסתלקו הבעלים, ה"ה בחיוב מזונות, וכ"כ בערוה"ש (סימן רצא סעיף יד), ועי' אבן האזל (פ"א מה' שאלה).

³ כדמוכח בשו"ע (סימן שי סעיף ג ובכמה מקומות), בתרומת הכרי כתב לגבי שוכר שחייב מזונות לכו"ע אינו אלא משעת משיכה, שהמזונות הוא חלק מהשכירות, ובשכירות אינו מתחייב אלא משעה שאינו יכול לחזור, והיינו משעת משיכה, ודבריו צ"ע, שהרי בשו"ע ש"מ כאן איירי בשואל דלא שייך מעם חיוב מדין חזרה, ובדוחק אפשר שגם בשואל חיוב המזונות הוא כעין חיוב השוכר, וכל שיכול הבעלים לחזור אינו חייב בשום דבר, וגם מזונות בכלל. פתחי חושן חלק ג פרק י הערה ב

⁴ שו"ע ונו"כ ש"מ ו

⁵ כגון ששאל פרה לרבעה. ועיין פתחי חושן שם פרק א הערה ג

⁶ בשער משפט (סימן עב ס"ק לח) העלה במהר"ם שואל הפזן כדי למשכנו וללוות עליו לא מיקרי שואל, דדמיא לשואל כדי להתראות דאיבעיא בגמרא, כיון שאינו נהנה בגוף הפזן (וכתב בערך ש"י שלפי דבריו אם תפס לא מפקינן מיניה), והערך ש"י (בסימן עב) כתב דלא משמע כן מדברי מהר"ם. וגם באמרי בינה (דיני הלואה סימן פב) דחה דברי השע"מ.

⁷ כפירוש רש"י באיבעיות הגמרא, שהספק הוא בחיוב אונסין, וכתב הסמ"ע (ס"ק מז) שהמחבר הביא לשון המשתמע לשני הפירושים, ובש"ך (שם סק"ה) כתב דהוי בעיא דלא איפשיטא, ולפי זה לדעת הרמ"א לא מהני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**ג. שאל משותפין ונשאל לו אחד מהן מהו ... או דלמא
מההוא פלגא דידיה מיהא מיפטר שותפין ששאלו ונשאל
לאחד מהן מהו ... או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת
מיפטר**

שאל⁸ משני שותפים ונשאל איתו אחד מהם, או שותפים ששאלו ונשאל
הבעלים לאחד מהם, הרי זה ספק על חלק ההוא⁹ אם נדון כשמירה
בבעלים¹⁰. ואם פשע בה, יש מחייבים¹¹ ויש פוטרים. וכן עיקר¹².

**ד. שאל מהאשה ונשאל בעלה אשה ששאלה ונשאל לבעל
מהו**

תפסה, אלא שיש להסתפק בנ"ד דכיון שיש גם ספק בפירוש הנמרא דאפשר שהאיבעיא קאי לענין שאלה
בבעלים, א"כ יתכן שאם תפס לא מפקינן מיניה.

⁸ שו"ע ונו"כ שם יא

⁹ ואין הספק אלא בפלגא דידיה אבל בפלגא דאחר שלא נשאל לו ודאי חייב לשלומי ליה, כ"כ בשיטה
מקובצת שם (ד"ה שאל מן השותפין) דבפלגא דאחר שלא נשאל לו ליכא ספיקא דודאי חייב לשלם לו. ונראה
דשותף דידיה אינו נוטל כלום בפלגא דמשלם כיון דהפטור בא לו מחמת זה שנשאל לו אין שותף חבירו
מפסיד על ידו ונוטל חלקו משלם. ואף על גב דבחוב מקולקל מה שגבו חולקין בשוה, הכא כיון שהתורה פטרה
אותו מחלק השותף שנשאל לו גובה זה שלא נשאל לו חלקו משלם ואיך אינו נוטל כלום מחלקו. וכן באיך
איבעיא שותפין ששאלו ע"ש בגמ' נמי אין הספק אלא בהאי פלגא דשייליה אבל פלגא דחבריה ודאי חייב.
וכ"כ בנימוקי יוסף שם (נה, א בדפי הרי"ף) וכן נראה מדברי הטור (סעיף י"ג) ע"ש. ודברי הרמב"ם (פ"ב
משאלה ה"ח) ושו"ע סתומים שכתבו לפיכך אם מתה אינו משלם ולא ביארו דאינו אלא בפלגא. קצוה"ח שם

א

¹⁰ וכתב המחבר שאם תפס אין מוציאין מידו, והש"ך (סק"ז) כתב שלדעת הרמ"א שהביא (בכמה מקומות)
דעת החולקים שבאיבעיא דלא איפשיטא לא מהני תפסה, ה"ה כאן. והמשל"מ כתב בדעת הרמב"ם שלצד
שהוא פטור פטור אף לשותף שלא נשאל לו, אבל הטור סובר שהספק הוא לגבי השותף הנשאל, אבל לשותף
שלא נשאל ודאי חייב, ועי' דברי משפט.

¹¹ טעמו, דס"ל דפושע כמזיק בידים הוא, וכל שאין לנו ראייה ברורה דהוה פשיעה בבעלים לפוטרו חייב לשלם.
והטור [המובא בציונים אות י"ג] סבירא ליה דאין לחלק בין פשיעה בבעלים לגניבה ואבירה בבעלים. וכיוצא
בזה כתבו הטור והמחבר פלוגתתן לעיל בסוף סימן ס"ו. סמ"ע שם יח

¹² ש"ך ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

השואל¹³ מאשה פרת נכסי מלוג ונשאל בעלה למלאכתו, וכן אשה ששאלה פרה לצורך נכסי מלוג ונשאל בעל הפרה לבעלה, אין זה שאלה בבעלים. שכבר התבאר בגיטין דף מז: ומה. שקנין פירות אינו כקנין הגוף.

ה. האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם כמותו

אם אין בעל החפץ עצמו עוסק במלאכת השומר, אלא ששלח שלוחו להתעסק, יש אומרים¹⁴ שאין דינו כשמירה בבעלים¹⁵, ויש אומרים¹⁶ ששלוחו של אדם¹⁷ כמותו¹⁸,

וכל מחלוקת הנזכרת אינו¹⁹ אלא כשמשאל פרה והשאל שלוחו עם הפרה, אבל כשנשאל הבעלים עם פרתו, ואח"כ שלח שלוחו במקומו ונתרצה השואל בכך, הרי זו שאלה בבעלים, כיון שהשתעבד עצמו והשתדל למצוא שליח במקומו.

¹³ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ו

¹⁵ ובנה"מ (סימן שט סק"ד) כתב דדוקא בשואל ס"ל לדיעה זו שהייב משום שאע"פ שעבדו של משאל דינו כמי שרגיל להפקיד אצלו, מ"מ אינו שואל, והרי זה כממעט בשמירתו שאינו חייב באונסין, אבל בשוכר עגלה עם סוסים ושכירו של משכיר עושה המלאכה ומנהיג הסוסים, אף על פי שאין דינו כשמירה בבעלים, מ"מ פטור השוכר משום דהו"ל כשומר שמסר לשומר הנאמן אצל המשכיר,

¹⁶ רמ"א שם. ומשמע בשי"ך (סק"ד) שהוא ספיקא דדינא.

¹⁷ ובקצה"ח (סימן קפו סק"א) חידש שלדיעה זו שגם ע"י שליח מיקרי בעליו עמו, לעולם אין חיוב תשלומין בשליח מדיני שמירה, שהרי הוא שלוחו של בעלים והוא עצמו עמו במלאכה, וכתב במשמרת שלום (שם) שלפי דבריו ה"ז בכלל ספיקא דדינא. ועי' טבעת החושן (קונטרס דיני שליחות סימן ג).

¹⁸ כתב בערך ש"י (סימן שמו) בשם שו"ת שבות יעקב (ח"ג סימן קעז) באחד ששכר שליח שיביא לו מעות מעיר אחרת, וציוה לו שבחזירתו ישכור עוד איש לילך עמו, דלא הוי שמירה בבעלים, כיון שהבעלים עצמו לא דיבר עם השליח השני, ודין שמירה בבעלים חידוש הוא. והערך ש"י כתב דהוי כאומר אמרו דהוי כאילו נעשה שליח הבעלים, וכן משמע בנה"מ (סימן שט ס"ק יא) בשם הש"מ (ב"מ דף צח ע"ב) בהא דאמר לו השואל שלחה לי, שנעשה השליח כשלוחו של השואל, ואפילו לא הודיעו לשני שהוא שליח, כיון שנוטל שכר, דעתו להשתעבד לבעל המעות, אלא שכתב הע"ש שאם כבר קיבל השליח הראשון המעות ואח"כ שכר את השני, כבר נעשה שומר, והשני אף שהוא שליח הבעלים לא היה עמו במלאכה עד שהתחיל לחזור, עיין שם, ועי' שו"ת מהרש"ם (ח"ד סימן לו).

¹⁹ שו"ת חת"ם (חו"מ סימן קסח)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

הממונה על הצבור אין דינו כשליח, אלא בעליו עמו מיקרי²⁰,
אשתו כגופו²¹ והוי כבעלים, ודוקא כשצוה לה הבעל, אבל שאר בני ביתו, אף על פי
שסמוכים על שלחנו אינם אלא כאחרים.

ו. המוכר שדהו לחבירו לפירות ... מביא ואינו קורא קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי

כבר התבאר במסכת גיטין דף מ"ז: שהמוכר²² שדהו לפירות, כלומר שיש
לו זכות בקרקע לאכול פירותיה אבל אינו יכול לשנות צורת הקרקע ולא
לבנות ולהרוס אבל בעל השדה אין יכול להכנס בה אלא מדעת הלוקח
והלוקח יכול להשתמש בה כחפצו הלוקח מביא²³ ואינו קורא, שקנין פירות
אינו כקנין הגוף²⁴, ואינו יכול לומר האדמה אשר נתת לי.

אבל המוכר שדהו לזמן קצוב, כיון שבונה והורס ועושה בכל זמנו הקצוב, כמו שעושה
הקונה קנין עולם לעולם, י"א²⁵ שמביא וקורא.

ז. האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופריין תלמוד לומר אישה יקימנו ואישה יפרנו

²⁰ בכנה"ג בשם מהרר"ש

²¹ בערוה"ש

²² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ד הלכה ו

²³ דקרינן ב"י אשר תביא מארצך כיון ששעבד לו הקרקע לפירותיו כמש"כ רשב"ם ב"ב קל"ו ב'. וכ"נ דעת
רבנו ודעת הרמב"ן וחי"ה הר"ן ב"ב שם. דהוא משום דמספקא ל"י אי נחשב ארצך אף על גב דלאו כקנין הגוף
דמי לשאר מילי ודעת תוס' ורמ"ה שם ורשב"א כאן בסוגיא דאינו מביא אלא מדרבנן.

²⁴ ולענ"ד נראה דאע"ג דק"ל בריש לקיש דקנין פירות לאו כקנין הגוף היינו דוקא היכא שאין לו אלא פירות
ולית ליה בגוף כלום כמו האי דמכר הבן, אבל קנין פירות דיוכל הוי כקנין הגוף טפי ומשום דבשדה יוכל
רשאי לחפור בו בורות שיחין. אלא הא דקרי ליה בש"ס קנין פירות היינו משום דכל שאינו קנין עולם
הו"ל קנין וזה הטעם נראה מפורש בגמרא סוף פרק השולח (שם) שם בהאי קאמר ריש לקיש דכי קא נחית
אדעתא דפירי נחית אבל בהך אדעתא דגוף נחית, והיינו כמ"ש דביובל הגוף שלו עד היובל להרוס ולחפור
בגוף השדה כאדם העושה בשלו פירות. קצוה"ח רנ"ג

²⁵ מנ"ח מצוה צ"א ול"ד למוכר בשעת היובל שאסור לו לחפור בורות שיחין ומערות כדאי"ו בירו' סוף השולח
ועיי' מל"מ פ"א משמיטה ה"א ועיי' בס' אבי עזרי שחולק על המנ"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר במסכת נדרים דף עב: ונזיר דף יב. שאין האב והבעל יכולין לעשות שליח לא להקמה ולא להפרה, אף על גב שבכמה מצות שבתורה קיימא לן שלוחו של אדם כמותו, כאן מיעטה התורה לשליח²⁷, דכתיב (שם פסוק יד) **אִשָּׁה יְקַיְמֶנּוּ וְאִשָּׁה יִפְרְנוּ**, משמע אישה דוקא ולא השליח, והבעל ואב שוין הם לכל דבר.

א. שלוחו של אדם כמותו

עוד התבאר שן שבכל דבר²⁸ שלוחו של אדם הרי הוא כמותו²⁹ וא"צ למנות השליח בעדים. לפיכך עושה³⁰ אדם שליח להפריש לו תרומות ומעשרות

²⁶ שו"ע ונו"כ שם ל

²⁷ וכ' עלה הבי"י פלוגתא דר' יאשיה ור'י ופסק שם הרא"ש הלכה כר' יאשיה דמחמיר ע"ש ותמוה דהא לענין הקמה הוי ר' יאשיה להקל דע"י שליח לא הוי הקמה גם בני"י (פ"ח דב"מ) בסוגיא דשאיילה בבעלים כתב בשם הר"ן כיון דליכא הכרע במלתא קי"ל לחומרא וגבי נדרים לא מצי מפר ע"י שליח וגבי שאילה בבעלים פטור דהמע"ה וכן הביא בש"ע ח"מ (סימן שמ"ה סמ"ו בהג"ה) א"כ ממילא לענין הקמה יש לפסוק דע"י שליח הוי הקמה וצ"ע ג' וע' בתשובת יד אליהו (סנ"א) שהקשה כן על הרמ"א שלא הגיה כאן די"א דיכולים לקיים ע"י שליח כדהביא דעת החולקים לענין שאילה בבעלים ובאמת התמיה נופלת על הרא"ש דכ' בפשימות דר' יאשיה הוא המחמיר וביותר על הטור דפסק דא"י לקיים ע"י שליח וצ"ע. חי' רע"א שם כן הקשה בשו"ת סימן מ"ז ועיין שם בסימן מ"ה, יישוב לזה, ועיין פ"ת שם ד

²⁸ כתב בתוספות רי"ד קידושין מב ד"ה שאני ז"ל, יש מקשים א"כ לכל דבר מצוה יועיל השליח ויאמר אדם לחבירו שב בסוכה עבורי הנח תפילין עבורי. ולא מלתא היא שהמצוה שהייבו המקום לעשות בגופו האיך יפטור הוא ע"י שלוחו והוא לא יעשה כלום, ובקצוה"ח קפב א כתב והנראה לענ"ד בזה כיון דשליח של אדם כמותו לא אמרינן אלא במידי דעשיה דאז הו"ל מעשה שלוחו כמותו, אבל במידי דליכא עשיה לא אמרינן שליח של אדם כמותו, וכמ"ש הרא"ש בפירושו לנדרים דף ע"ב (ע"ב ד"ה והא) בהא דעושה שליח להפר נדרי אשתו דפריך בגמרא והא לא שמייע ליה וכתב שם ז"ל, שמיעת האפטרופוס אינה כשמיעת הבעל ואף על פי שעשאו שליח להפר, דבמידי דממילא לא שייך מינוי שליחות עכ"ל, ומש"ה בפסח וקידושין וגירושין הו"ל מעשה שליח כמותו וכאילו הוא בעצמו שחט הפסח, אבל בתפילין כשהשליח מניח התפילין הנחה זו שהיא עשיה חשוב כאילו המשלח עשה הנחה זו, אבל אכתי לא הניח התפילין על ראשו אלא על ראש שלוחו דאין גוף השליח כגוף המשלח כיון דבמידי דממילא לא שייך מינוי שליחות. ומש"ה בציצית ותפילין וסוכה נהי דהו"ל עשיית השליח כעשיית המשלח, כיון דגוף שלוחו לא הוי כגופו לא עשה המעשה כגופו אלא כגוף שלוחו, אבל בפסח וקידושין וגירושין, שהיית הפסח ומעשה קידושין וגירושין דהו"ל כאילו עשה הוא, הרי נגמר המעשה, ודו"ק ותשכח דהכי הוא ברירא דהך מלתא.

²⁹ חו"ן מלדבר עבירה דקיימא לן אין שליח לדבר עבירה, ודוקא שהשליח בר חיובא, אבל אם אינו בר חיובא הוי שליח אפילו לדבר עבירה. רמ"א חו"מ קפב א

³⁰ רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה א, שו"ע יו"ד שלא כט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואפי' אם בעל הבית טמא יכול למנות שליח להפריש בטהרה³¹. שנאמר בן תרימו גם אתם לרבות שלוחכם. והשליח מברך ולא המשלח³².

דעת רוב הראשונים שצריך מינוי שליחות ממש³³ ואין מועיל רק נתינת רשות, ומ"מ העושה שליח לתרום א"צ לומר לו בהדיא שיעשה בשליחות אלא אם אומר לחברו צא תרום סתמא מתפרש באופן המועיל ע"פ דין תורה.

ואין עושין שליח עכו"ם שנאמר גם אתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית.

ב. מסתברא יד עבד כיד רבו דמי

לכל הדעות³⁴ אם אמר לעבדו הכנעני³⁵, להשאל במלאכת השומר, מיקרי שמירה בבעלים דיד עבד כיד רבו³⁶.

דף צו:

ג. בעל בנכסי אשתו... שאלה בבעלים

³¹ משנה ראשונה חלה פ"ב מ"ג

³² מ"ב תלב י

³³ חזו"א מעשרות סי' ז' סקמ"ו ולא אמרי' דנתינת רשות תהני מדין זכי' כדלקמן דכיון שלא מינה אותו בפירוש י"ל דהדר בי' אח"כ כיון שאינה זכי' גמורה כמ"ש מרן בלקוט'ם לזרעים סי' ו' סק"א.

³⁴ שו"ע ונו"כ שמו ו

³⁵ אבל אם נשאל העבד בלא דעת רבו, אינו כשאלה בבעלים (רמ"א שם), וכתב בנה"מ (סק"ב) דאיירי ששאל את הבעלים ונשאל העבד מעצמו לעשות מלאכת רבו, אבל אם שאל את העבד לבד, אפילו מדעת רבו לא הוי בבעלים.

³⁶ וכתב בנה"מ (סק"ב) דדוקא כששאל את הבעלים והוא שלח העבד במקומו, אבל אם שאל העבד לבד עם הפרה הוי כשואל שתי בהמות, שלכו"ע אין בזה דין בבעלים. במחנה אפרים (ה' שלוחין סימן יא) כתב לשיטתו שיד פועל כיד בעה"ב, דה"ה אם אמר לשכירו להשאל עם פרתו הוי שאילה בבעלים, ומשמע אפילו פועל עכו"ם, ובחידושי רעק"א הביאו וכתב שדבריו צע"ג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

האשה לגבי³⁷ בעלה יש לה דין עמו במלאכה³⁸, אפילו בשעה שאינה עסוקה ממש במלאכתו, והבעל לגבי אשתו, בשעה שעוסק במלאכתה יש בו דין שמירה בבעלים³⁹. ובנכסי מלוג⁴⁰ ואפילו אם פשע בהם ונאבדו פטור.

ד. דאגרא איהי פרה מעלמא והדר נסבה ... בעל לא שואל הוי ולא שוכר הוי אלא לוקח הוי

אשה פנויה ששאלה⁴¹, או שכרה⁴², ואח"כ נשאת, משתמש בו הבעל כל ימי השאלה⁴³, ואעפ"כ פטור אפילו מפשיעה מפני שהוא כלוקח בנכסי אשתו⁴⁴.

³⁷ שו"ע ונו"כ שמו טז

³⁸ שהאשה משועבדת לבעל לעשות מלאכתו בכל עת, ולכן אם שאל פרה מנכסי מלוג שלה לצורך נכסיו פטור כדין שאלה בבעלים. וכתב הסמ"ע (ס"ק כו) בשם הטור שאפילו היו שאולין או שכורים בידו קודם שנשאה שלא בבעלים, ואח"כ נשאה, משעת נשואין חשוב שאלה או שכירות בבעלים ונסתלקה שמירה הקודמת שהיתה שלא בבעלים.

³⁹ סמ"ע (שם ס"ק כו), והיינו בשעה שמתעסק בצרכיה, ובערוה"ש הוסיף דאע"פ שהבעל משועבד לזונה ולפרנסה, אבל למלאכה אינו משועבד לה, ודעת הראב"ד שגם הבעל נחשב כשוכר לגבי אשה בכל עת, והסכמת רוב הפוסקים דלא כהראב"ד, עי' ביאור הגר"א (ס"ק יז).

⁴⁰ מפני שהיא עמו במלאכתו והוי פשיעה בבעלים (וכתב בנה"מ (שם סק"ו) דהא דלא נקט הטעם מפני שהוא כלוקח, משום שאפילו סילק עצמו מפירות ומירושה, דאז לא חשיב לוקח, אפ"ה פטור מטעם שאלה בבעלים, אבל אם הזיקן בידים חייב, ועי' שו"ע אהע"ז (סימן פה סעיף ה) ובחומ"מ (סימן שמו סעיף ט) אם לגבי הבעל חייב כשאלה בבעלים.

⁴¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז פה ו וחומ"מ שמו יז

⁴² וכמ"ש הסמ"ע (בסימן שמו ס"ק כז).

⁴³ עי' נה"מ (סימן שמו סק"ז) דמשמע מדבריו שלא אמרו שיותר לו להשתמש בימי שאלתה ולהפטר, שהרי איירי כאן כשאינו יודע שהוא שאול, אלא שהבעל יכול להשתמש בחפצים הנמצאים ברשותה, ואחריות השמירה על האשה שלא הודיעתו, ולפי"ז אפשר שחוב עליה להודיע לו, ומסתבר שאז מותר לכתחלה, ולא הוי בכלל אין השואל רשאי להשאיל, אף על פי שבשעת שאלה לא היתה נשואה לו.

⁴⁴ כתב הרמ"א (שם), אבל לא מיפטר (הבעל) מטעם שמירה בבעלים, דהא אין החפץ שלה רק שאול בידה, ע"כ, והיינו שלכאורה היה מקום לומר שהוא שואל ממנה, וא"כ כיון שבשעת נישואין נשתעבדה לו ה"ז כשאלה בבעלים, וע"ז קאמר דאין כאן שאלה בבעלים מפני שאין החפץ שלה רק שאול בידה, ודייק בן ממ"ש הטור (שם לפנינו) בעל בנכסי מלוג של אשתו פטור משום דהוי שמירה בבעלים, וכ"כ בשו"ע (שם סעיף טז), וכ"כ הטור (שם להלן) בשם ר"י דבעל בנכסי אשתו הוי ש"ח, אלא שהוסיף דאין ג"מ בזה משום דהוי שמירה בבעלים, ומ"מ ג"מ ללוקח בהמה לל' יום דהוי ש"ח. וע"כ צ"ל דהא דלא חשיב כאן בבעלים, משום שאין החפץ שלה, והוא דלא כדעת התוס' שגם בעל בנכסי אשתו הוי שמירה בבעלים, ומשמע דקאי גם על בהמה ששכרה או שאלה. ובסמ"ע (ס"ק כח) כתב שמדברי הטור נראה שבאמת גם בהלכה זו יש דין שמירה בבעלים, דאל"כ נהי דלוקח הוי מ"מ הוי כלוקח לל' יום, שהרי אין לו זכות בנכסים ששאלה או שכרה כי אם לזמן השאלה, והשכירות, והרי לוקח לל' יום הוי ש"ח וחייב בפשיעה, וע"כ מה דפטור מפשיעה הוא מטעם שמירה בבעלים,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אבל היא חייבת לשלם כשיהיו לה נכסים, ואם הודיעה לו שהחפץ שאול והשתמש בו⁴⁵, או שקיבל עליו חיובי שואל⁴⁶, חייב בכל דיני שואל.

ה. שואל משלם לשוכר

ומ"מ הוצרך למעם דלוקח הוא, משום דנהי דלוקח הוא ממנה, מ"מ לגבי המשאיל או המשכיר היה חייב, ולגביהם אין פטור בבעלים, אי לאו טעם דלוקח הוא, ומאחר דלוקח הוא ממנה, שוב אין לו דו"ד לגבי המשאיל או המשכיר, וע"כ פירש הסמ"ע דהא דנקט הטור עיקר הטעם דפטור משום דלוקח הוא ולא מטעם בבעלים, משום דאירי בשאלה לכל ימי חיי הפרה, או לכל ימי חיי האשה, ובכה"ג פטור אף מפשיעה משום דהוה כלוקח לעולמית, ולא דמי ללוקח ל' יום, משא"כ בשאלה או שכרה לזמן קצוב, אין לפוטרו מפשיעה מדין לוקח לחוד, ומ"מ פטור מפשיעה מדין שאלה בבעלים. והש"ך (ס"ק יב) כתב שגם הרמ"א לא נתכוין לומר שאין כאן פטור בבעלים כלל, אלא כתב שמטעם פשיעה בבעלים לחוד אין לפוטרו משום שאין החפץ שלה. ומ"ש הסמ"ע לחלק בין שאלה לזמן או שאלה לעולם, כתב הש"ך דלא נהירא כלל, דכיון שהוא לוקח אין הוא שומר של משאיל אלא שומר של אשתו, וממילא פטור מדין שמירה בבעלים, אלא שהקשה הש"ך שבגמרא (ב"מ דף צו ע"ב) משמע בשאלה ואח"כ נישאה דלר"י דס"ל בשוכר פרה והשאילה לאחר תחזור פרה לבעלים הראשונים הו"ל כאילו שאל הבעל מבעלים הראשונים, וכמ"ש הרי"ף והרא"ש ואין כאן שאלה בבעלים, וא"כ לדעת התוס' שאף בעל בנכסי אשתו דהוי כלוקח, מ"מ דינו כשי"ח וחייב בפשיעה, והיינו לגבי המשאיל או המשכיר, ומשמע שאין פטור בבעלים. וע"כ תירץ הש"ך דלמסקנא דבעל בנכסי אשתו לוקח הוי, ס"ל להתוס' שאין פטור מדין שאלה בבעלים, ובאמת חייב בפשיעה, אלא שהרמב"ם שנקט הפטור מדין לוקח ס"ל שאף בלוקח פטור מפשיעה, ומ"מ לא דמי ללוקח ל' יום דס"ל להמחבר והרמ"א דהוי ש"ח, דשאני בעל בנכסי אשתו שהוא לוקח גמור לכל ימיה, עיין שם. ועי' קצה"ח וערך ש"י וערוה"ש (שם), מחנ"א (ה' שאלה סימן א וסימן ב), שו"ת שו"מ (מהדו"ג ח"ב סימן קעה), דברי חיים (דיני שומרים סימן כז). ובנה"מ (סק"ח) הקשה דכיון דהרמ"א אירי כשלא הודיעתו שהוא שואל, וא"כ סבור הוא שהחפץ הוא שלה ויש בו פטור שאלה בבעלים, וא"כ אף שנתברר שאינה שלה למה יתחייב כיון שלא קיבל עליו חיובי שואל אלא כשאלה בבעלים, והוי כקיבל שמירה בטעות ותירץ דמ"ש בשו"ע שתלוי בהודיעתו או לא ע"כ הכונה הודעה בשעת נישואין, וה"ז כאילו הודיעה לו שע"ד כן נישאת לו שאם ישתמש בחפץ יתחייב באונסין, אבל אם לא הודיעה בשעת נישואין אף על פי שהודיעתו לפני השימוש אינו חייב באונסין, כיון שקיבלה על עצמה החיובים בשעת נישואין, וע"ז כתב הרמ"א שאין כאן פטור בבעלים משום שאין החפץ שלה, והיינו כשנודע לו לאחר נישואין שהחפץ שואל ומשתמש בו לא נכנס ע"ד שאלה בבעלים שהרי יודע שאינו שלה, ועיקר הפטור הוא מדין לוקח, עיין שם. ולכאורה הדברים דחוקים בביאור דברי הרמ"א. ובמחנ"א (ה' שאלה סימן א) כתב לתרץ דאי בעל בנכסי אשתו שואל הוא איכא למימר דכיון שרבנן עשאוהו כשואל בכל נכסיה, איהו נמי אדעתא דרבנן נחית כמו שיחייבו אותו, עיין שם. ועי' דברי חיים (דיני שומרים סימן כז).

⁴⁵ והיינו כשנשתמש בה לאחר שהודיעה לו, אבל אם לא נשתמש בו, אינו נעשה שואל בעל כרחו, והוא מדברי הרמב"ם (פ"ב מה' שאלה הלכה יא). וכתב המ"מ הטעם כיון שהוא בא מכחה ולא יפה כחו מכחה.

⁴⁶ רמ"א שם, והוא מדברי הראב"ד (בהשגות), ומשמע מדברי הרמ"א שהרמב"ם והראב"ד אינם חולקים, מדכתב דעתו בלשון או שקיבל וכו', אבל מדברי שאר אחרונים נראה שהראב"ד חולק וסובר דדוקא כשקיבל עליו להיות כשואל חייב, אבל בלא"ה, אף על פי שידע שהיא שאולה פטור, והיינו משום דמי לגמרי ליורשים, וכמ"ש גם בשער משפט (שם) שלהראב"ד פטורים היורשים מפשיעה, כיון שלא קיבלו עליהם לשמור, ה"נ לא קיבל עליו ובידיעתו אינו מתחייב, ובערוה"ש כתב שאפילו אם נאמר שיורשים חייבים כש"ש, היינו משום שהשואל מת ולא יתכן שהחפץ ישאר בלי שמירה כלל, אבל גבי בעל שהיא קיימת, מוטל עליה חובת שמירה, ולכן הבעל פטור מכלום.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר לעיל דף לה: שהשוכר פרה מחבירו⁴⁷ והשאלה לאחר⁴⁸, ומתה באונס אצל השואל, הרי השואל חייב לשלם לשוכר, וממילא חייב השוכר לשלם למשכיר, אפילו כשהוברר בבירור גמור שמתה באונס, באופן שאין לחייבו מדין שומר שמסר לשומר או טענת נאמנות, והרי השוכר פטור מאונסין, שכיון שהשואל חייב באונסין ומשלם לשוכר, אין השוכר עושה סחורה בפרתו של חבירו, והיינו שלא ירויח השוכר מפרתו של משכיר, ולכן חייב לשלם למשכיר מה שמקבל מן השואל.

אולם אמר לו המשכיר אם תרצה תשאלנה ויהא דינך עם השואל ודיני עמך, ואז פטור השוכר מלשלם, אף על פי שהוא מקבל תשלומי הפרה מן השואל⁴⁹.

ו. באושא התקיננו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה

ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות

כבר התבאר במסכת כתובות דף עה.: ובמסכת ב"ק דף פח: ולעיל דף לה. שנכסי האשה כשהיא נשואה, יש מהם שהם נכסי צאן ברזל, ויש שהם נכסי מלוג, וכשנתאלמנה או נתגרשה נוטלתן חוץ מכתובתה, ואם מתה יורש אותם הבעל.

כל מה שהאשה מכנסת לבעלה בשעת נישואין, והוא הנדוניא, נקראים נכסי צאן ברזל⁵⁰, האשה שמכרה או נתנה לאחרים מנכסי צאן ברזל לאחר

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שו"ה

⁴⁸ בסמ"ע כתב שעבר על ציווי חכמים שאמרו אין השוכר רשאי להשכיר או להשאל, והש"ך כתב דאירי שנתן לו הבעלים רשות להשכיר. ובשו"ת מהרי"א הלוי (ח"ב סימן עז) כתב שלדעת הסמ"ע דוקא כשהשכיר שלא ברשות אמרינן אין אדם עושה סחורה וכו' ולדעת הש"ך אף כשהשכיר ברשות, והאריך להוכיח מדברי הנ"י כדעת הסמ"ע (ועפ"ז דן בשוכר שעשה בטוח ושלם מכיסו וקיבל פיצוי בטוח אם שייך לשוכר או למשכיר, ועי' בפת"ח (ח"ד) דיני שכירות (פרק ו סעיף יט), ובשו"ת פנים מאירות (ח"א סימן עב) כתב שמ"ש הסמ"ע שעבר על צווי חכמים, לרבותא נקט, שאעפ"כ לא הוי פשיעה ואינו חייב אלא מדין עושה סחורה וכו'.
⁴⁹ וכתב הסמ"ע דר"ל אף על פי שלא פטרו בפירושו. ובקצה"ח (סק"ב) כתב איירי כשאמר לו קני פרה זו משיחיה דינך עם השואל, דאם לא כן אין מקנה אדם דבר שלא בא לעולם, ועי' בגליון השו"ע מ"ש בחידושי רעק"א בשם הרא"ש.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז פה ב וסימן פח ב, ולשון צאן ברזל הוא דבר שיש לו קיום כצאן ברזל, והיינו שהבעל מקבל עליו אחריות (וכן מצינו בפ' איזהו נשך [דף ע"ב] שכל ששם אותם עליו בדמים ומקבל עליו אחריות נקרא צאן ברזל), וכתב הרמ"א (בסימן סו סעיף יא) שסתם נדוניא אחריותו עליהם כנכסי צ"ב, ועי' נה"מ (סימן סב סק"ג) מ"ש בביאור דבריו, ועיינן שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן קצה בענין מעות נדוניא שהאשה מכנסת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שנישאת⁵¹, לא עשתה כלום, ויש אומרים⁵² שמו"מ כשתתאלמן או תתגרש מכרה קיים.

כל שאר נכסי האשה שלא הכניסה לו כנכסי צאן ברזל, וכן כל הנכסים שבאו לה לאחר שנישאת, הרי הן נכסי מלוג⁵³.

בנכסי מלוג⁵⁴ יש לבעל זכות לאכול הפירות, ואינו רשאי לכלות הקרן, ואינו חייב באחריותן בין אם פחתו או מתו או נגנבו או נאבדו, וכן אם הותירו, ההפסד והריוח עליה⁵⁵, ואפילו אם פשע בהם ונאבדו פטור⁵⁶.

נכסים שנפלו לה בירושה לאחר שנשאת, או שנתנו לה מתנה⁵⁷, או שחבלו בה אחרים, דינם כנכסי מלוג.

לבעלה, וההתחייבות לא כתוב בכתובה עצמה אלא בשטר תנאים, ולא נכתב שם שמקבל הבעל אחריות, אם דינם כנכסי מלוג או כצאן ברזל

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם צ יג, דהקרקע אינה ברשותה, אלא ברשות בעל, ויכול לבטל המכירה, ואף על פי שגם הבעל אינו יכול למכור, מ"מ חשיב כברשותו לכל דבר, וכתב הבי"ש (ס"ק מה) בשם הפרישה דאפשר שהיא אינה יכולה לבטל המכירה, דהו"ל עשו תקנה לטובתה שיהיו הנכסים שלה ביד הבעל ולא ביד אחר, ואם היא מכרה ואינה רוצה בתקנת הו"ל איהו דאפסדה אנפשה. ומשמע מדברי הפוסקים דכל שאינו מערער לבטל המכירה, המקח קיים, ונראה דכ"ש כשאומרת שברשותו מכרה ואינו מכחישה, ה"ז כאילו מכרה בשליחותו. ⁵² רמ"א שם בשם הנ"י, והבי"ש (ס"ק מו) מפרש בדעת הנ"י שגם בזה המכר בטל, כיון שמכרה מהיום, ולא אמר אלא כשמוכרת בטובת הנאה.

⁵³ שו"ע ונו"כ שם פה ז ולשון מלוג הוא כעין לשון מליגת הראש שתולשין השיער והראש נשאר, וכן בנכסי מלוג הבעל אוכל הפירות והקרן נשאר.

⁵⁴ שו"ע שם וסעיף ז והוא תקנת הו"ל תמורת פרקונה שהיבוהו לפדותה, ו האשה יכולה לומר איני נפדית ואיני נותנת פירות.

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁶ שו"ע שם וכן בחו"מ (סימן שמו סעיף מז), מפני שהיא עמו במלאכתו והוי פשיעה בבעלים (וכתב בנה"מ (שם סק"ו) דהא דלא נקט הטעם מפני שהוא כלוקח, משום שאפילו סילק עצמו מפירות ומירושה, דאז לא חשיב לוקח, אפ"ה פטור מטעם שאלה בבעלים, ועי' ח"מ (סימן קטו סק"כ) ובבי"ש (שם ס"ק כא), ובט"ז (סימן פה סק"ב), אבל אם הזיקן בידים חייב.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם, וכן הוא בשו"ע חו"מ (סימן רמט סעיף יג), וכתב באה"ט (סק"ח) בשם המבי"ט דה"ה אם אחר נתחייב לתת לה מזונות, נעשה נכסי מלוג, ואינה רשאית למחול בלי רשות בעלה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

האשה שמכרה נכסי מלוג שלה לאחר שנישאת, יש אומרים⁵⁸ שהגוף מכור, אבל הבעל מוציא הפירות מיד הלוקחות כל ימי חייה, ויש אומרים⁵⁹ שיכול הבעל להוציא הגוף מיד הלוקח אף בחייה, ומכל מקום כשנתאלמנה או נתגרשה נתקיים המקח ביד הלוקח.

אפילו ארוסה לא תמכור לכתחלה נכסים שנפלו לה משנתארסה, ואם מכרה המקח קיים⁶⁰. ואשה שמכרה מקום בביהכנ"ס שירשה מאביה, דינה כמכרה נכסי מילוג⁶¹.

מכרה האשה מנכסי מלוג ומתה בחיי הבעל, לכו"ע יכול הבעל להוציא מיד הלוקחות הגוף והפירות⁶², ויש אומרים שאף אין הבעל חייב להחזיר המעות ללוקח, אלא אם כן אותם המעות שקיבלה עבור הקרקע היו בעין ברשותה בשעת מיתתה, שהייב להחזיר.

ז. בעל בנכסי אשתו מי מעל ... בעל מעל לנשיוציא מירי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין

האשה שהכניסה⁶³ מעות של הקדש לבעלה, או שהקדיש מורישה ומת, ונפלו לה הקדשות בירושה, אינו מועל מיד כשנכנס לרשותו, שהרי ודאי

⁵⁸ שו"ע שם צ ט כדעת הרמב"ם, והיינו כל זמן שהיא תחתיו, אבל אם נתאלמנה או נתגרשה לכו"ע הפירות ללוקח, וכתב בח"מ (ס"ק ב) שלמעשה אין ללוקח שום תועלת בגוף הקרקע בחיי הבעל, מאחר שהפירות וכל תשמישי הקרקע הם של הבעל.

⁵⁹ רמ"א שם כדעת המור בשם הרא"ש, שהבעל בנכסי מלוג של אשתו כלוקח, והוא קנה תחילה, והיינו כשנשא נעשה מיד כלוקח בנכסיה, וצ"ל דה"ה בנכסים שנפלו לאחר נישואין נעשה מיד לוקח, כתב בבי"ש (ס"ק לו) שלגבי זכותו של לוקח לתבוע המעות, תליא בפלוגתא, דלהרמב"ם שהגוף הוא של לוקח, אינו יכול לתבוע המעות, אפילו כשהם בעין, עד שתמות, אבל לדעת הרא"ש שהבעל מוציא הגוף, יכול לתבוע המעות, מאחר שאין לו שום זכות בקרקע, עיין שם.

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם יא, והיינו אם מכרה קודם שנישאת, וכתב הרמ"א אפילו נכסים הידועים לבעל. ובנכסים שנפלו לה קודם שנתארסה, יכולה למכור לכתחילה קודם נישואין, כמבואר בטור, ועי' ח"מ (ס"ק לד).

⁶¹ שו"ת מהרש"ם (ח"ו סימן מט) וחכם אחד רצה לערער שלא אמרו שאינה יכולה למכור אלא בדבר שעושה פירות, אבל מקום בביהכנ"ס אינו עושה פירות, והמהרש"ם הוכיח ממ"ש הרמ"א (בסימן צ סעיף יד) שבגדים שהכניסה לו דינם כנ"מ, אף על פי שאין עושים פירות, והסביר שעצם השתמשותה בבגדים הוא הפירות, שנהנה מזה וזהו כבודו, וכתב עוד דמה שמוען הקונה שהיא נו"נ ומכרה קיים, דחה המהרש"ם, דאף בנו"נ מכרה במל, ועיי"ש עוד שדן באשה שהשכירה נ"מ אם השכירות קיימת, עיין שם.

⁶² שו"ע ונו"כ שם, וזוהי תקנת אושא, וכמ"ש הגמרא בכמה מקומות.
⁶³ רמב"ם הלכות מעילה פרק ז הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"נ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אינו חפץ לקנות דבר האסור עליו, אך לכשיוציא הבעל המעות בחפציו ימעול.

ח. כחש בשר מחמת מלאכה ... אפילו מתה מחמת מלאכה נמי פטור דאמר ליה לאו לאוקמא בכילתא שאילתה

מתה מחמת⁶⁴ מלאכה היינו כל קלקול הבא כתוצאה מהשתמשות בחפץ בדרך הרגילה, בין שהקלקול הוא מוחלט, כגון שנשבר ואינו ראוי עוד למלאכה, או בהמה שמתה מחמת המלאכה, ובין שהקלקול הוא חלקי, כגון שנתקלקל או נפחת מכפי שהיה בשעת שאלה או שכירות, וכן בהמה שהוכחה מחמת המלאכה פטורים מלשלם. אבל אם השתמש שלא בדרך שימוש הרגיל, וכ"ש כשישנה למלאכה אחרת, אינו נפטור.

ט. ההוא גברא דשאל נרגא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרבא אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו שנית ביה ואיפטר

אסור⁶⁵ השואל לשנות בחפץ השאול שלא למלאכה שלשמה שאלו, ואם שינה ועשה בו מלאכה אחרת, אפילו קלה ממנה, או ששינה מדרך ההשתמשות המקובלת, ונתקלקל בשעת מלאכה, כל שאפשר לתלות, אפילו בצד רחוק שמחמת השנוי נתקלקל חייב, אלא אם כן הוכח בבירור

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שמ"א ד

⁶⁵ לשון השו"ע (סימן שמ סעיף א) משמע שעיקר הטעם שאין לשנות לאו משום איסור הוא אלא שגורם יותר חיובים, וכמו שיתבאר, ולפי"ז אם רוצה לשנות ולהתחייב יותר, הרשות בידו (אם הכלי מיועד לכך), וקצת צ"ע כיון שלא השאילו אלא למלאכה זו, הרי הוא במלאכה אחרת כשואל שלא מדעת, ויש בו איסור גזילה, אפילו אם ירצה להתחייב באחריות, ומדברי המ"ז משמע שאפילו מוחה המשאיל הרשות בידו לשנות, וצ"ע מנא ליה, וגם מדבריו בסעיף ז משמע שיש איסור לשנות, ומדברי הפוסקים משמע שעיקר הטעם הוא משום אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר, ובשואל המשנה לעצמו לא שייך טעם זה, וצריך לומר שכיון שהשאיל לו הכלי הרי סילק המשאיל עצמו מחפץ זה לזמן השאלה, וזכה השואל בכל הנאת החפץ, ונהי שחייב באחריות יותר משום שסוף סוף לא ע"ד כן השאילו, אבל בעצם זכות ההשתמשות אינו יכול למחות, וצ"ע. פתחי חושן שם פרק ט הערה מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

גמור שגם בלא השנוי היה מתקלקל, ויש אומרים⁶⁶ ששואל ששינה חייב בכל אופן.

לפיכך טען השואל⁶⁷ שמתה מחמת מלאכה, אם הוא במקום שיש עדים מצויין, אינו נפטר עד שיביא עדים שהוא כדבריו ושללא שינה בה, מדכתיב (שמות כב פסוק ט) וַיִּתְּ אוֹ נֶשֶׁבֶר אוֹ נֶשְׁבָּה אֵין רֵאָה הֵא יֵשׁ רואה חייב.

ואם הוא במקום שאין עדים מצויין ישבע ואם התנה שלא ישבע או שלא ישלם, אם נגנבה או נאנסה הכל לפי תנאו ואפילו לא קנו קנין על כך, דכל תנאי של שומרים קיים אפילו בלא קנין, והוא שהותנה התנאי קודם שבאה השמירה לידו, שעל מנת כן נתקבלה השמירה, אבל לאחר ששעבד נפשיה לשומר, שוב לא מצי להתנות בדברים בעלמא אם לא ע"י קנין.

⁶⁶ מ"ז שם

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שדמ א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

